

Wulp (*Numenius arquata*) A160

1. Status

Niet in Bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als niet-broedvogel.

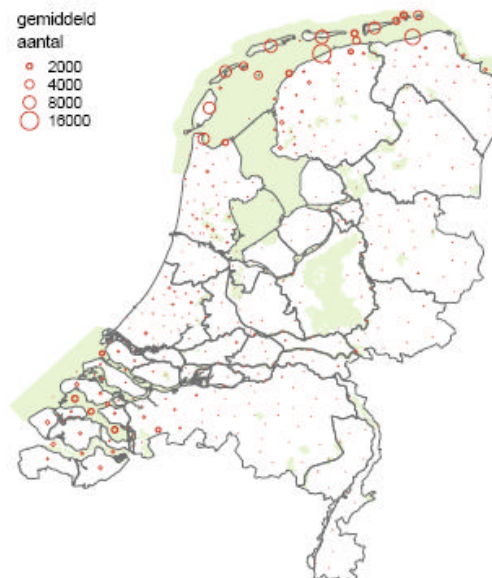
2. Kenschets

Beschrijving: De wulp is de grootste Nederlandse steltloper. In Nederland is het een broedvogel van kustduinen, laagveenmoerassen, vochtige heidevelden en agrarisch grasland. Sinds de jaren zeventig broedt de wulp ook in intensief gebruikte agrarische graslanden. De Nederlandse broedvogelpopulatie overwintert voornamelijk langs de kusten van Engeland en Frankrijk. Ondertussen overwinteren vele wulpen uit Noord-Scandinavië en Noord-West- Rusland in de Nederlandse intergetijdengebieden. Kleinere aantallen overwinteren in West- Nederland.

Relatief belang binnen Europa: De staat van instandhouding van de wulp in de Europese Unie is volgens 'BirdLife' ongunstig. De broedgebieden van de in de Europese Unie verblijvende wulpen liggen in West-, Midden- en Noord-Europa (ondersoort *Numenius arquata arquata*). Deze populatie wordt geschat op 420.000 vogels. Hiervan verblijft 47% in Nederland. Nederland is een belangrijk ruigebied.

3. Bijdrage van gebieden

Huidige verspreiding en voorkomen binnen Nederland: De meeste wulpen overwinteren in Nederland in de intergetijdengebieden van Waddengebied (ca. 100.000) en de Zoute Delta (ca. 10.000).

Verspreidingskaart wulp

Huidig voorkomen en Natura 2000: Buiten het broedseizoen is het overgrote deel (80%) van de wulpen in getijdengebieden aanwezig, dus binnen het Natura 2000 netwerk. In de herfst en in de winter zijn echter wulpen aanwezig in graslandgebieden, voornamelijk in Friesland, Noord- en Zuid-Holland en in het grote rivierengebied, die over het algemeen buiten Natura 2000 gebieden liggen. In totaal gaat het in zachte winters toch om vele duizenden vogels: alleen al in de Zaanstreek overwinterden in de jaren '90 3.500-6.000 wulpen.

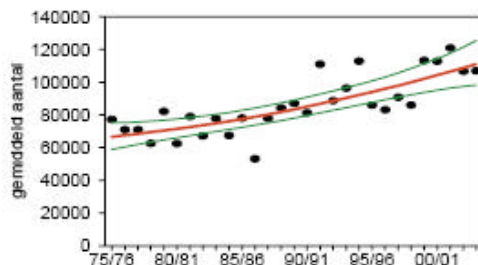
Gebied	Functie: foerage en/of slapen	Gemiddeld seizoens- gemiddelde 99/00-03/04	Gemiddeld seizoens- maximum 99/00- 03/04
(001) Waddenzee	fs	96.200	
(118) Oosterschelde	fs	7.100	
(122) Westerschelde & Saeftinghe	fs	2.500	
(113) Voordelta	fs	980	
(115) Grevelingen	fs	440	
(101) Duinen Goeree & Kwade Hoek	fs	420	
(067) Gelderse Poort	fs	360	
(072) IJsselmeer	f	310	
(038) Uiterwaarden IJssel	fs	230	
(093) Polder Zeevang	f	210	
(109) Haringvliet	fs	210	
(068) Uiterwaarden Waal	fs	160	
(066) Uiterwaarden Neder-Rijn	fs	100	
(008) Lauwersmeer	fs	50	
(072) IJsselmeer	s		3.500
(010) Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	s		2.200
(012) Sneekermeergebied	s		1.000
(007) Noordzeekustzone	s		640

Aantallen wulpen in Natura 2000 gebieden

4. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland:

De aantallen van overwinterende wulpen in de Zoute Delta waren sinds eind jaren 1980 stabiel maar vertonen in recente jaren een toename. De ontwikkeling in het binnenland is minder goed bekend. Gezien de recente zachte winters nemen de aantallen vermoedelijk ook hier toe en tellingen in de zoete rijkswateren wijzen hier ook op: ca. 20% meer wulpen na 1981. Ook de aantallen overwinterende vogels buiten Natura 2000 gebieden vertonen een positieve trend: in graslandgebieden in Noord-Holland is sprake van een toename van de aantallen

Aantalsontwikkeling wulp

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de wulp laat sinds 1981 (1981-2003) een matige toename zien. Over de meest recente periode 1995-2003 neemt de populatie ook matig toe.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: gunstig

De verspreiding van de wulp als niet-broedvogel is niet wezenlijk veranderd.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig
De aantallen van de wulp nemen toe.

Beoordelingsaspect leefgebied: gunstig
De omvang en de kwaliteit van geschikt leefgebied voor de wulp nemen niet wezenlijk af.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: gunstig
De soort lijkt in de Waddenzee te profiteren van de opgetreden toename van wormen ('verworming').
Met uitzondering van de Baltische staten en mogelijk Rusland lijkt in veel Europese landen sprake van een aantalsdaling, maar die komt niet tot uitdrukking in de in Nederland overwinterende aantallen. Mogelijk heeft dit te maken met de klimaatsverandering, waardoor een verschuiving van het wintergebied in oostelijke richting plaatsvindt (afname in Ierland, toename aan de Engelse Noordzeekust). Als dit het geval is, zou in de toekomst een verdere toename in Nederland kunnen plaatsvinden. Op termijn kan klimaatverandering echter een bedreiging vormen voor het intergetijdengebied waar de vogels pleisteren, via zeespiegelrijzing en veranderingen in sedimentsamenstelling.

Definitie gunstige staat van instandhouding: Behoud van de huidige situatie volstaat bij deze soort.

Oordeel: gunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	Gunstig	Gunstig
Populatie	Gunstig	Gunstig
Leefgebied	Gunstig	Gunstig
Toekomst	Gunstig	Gunstig
Eindoordeel	Gunstig	Gunstig

5. Bronnen

- Austin G.E. & Rehfisch M.M. 2003. The likely impact of sea level rise on waders (*Charadrii*) wintering on estuaries. *Journal for Nature Conservation* 11: 43-58.
- Austin G.E., Peachel I. & Rehfisch M.M. 2000. Regional trends in coastal wintering waders in Britain. *Bird Study* 47: 352-371.
- Cayford J. 1993. Wader disturbance: a theoretical overview. *Wader Study Group Bull.* 68 (Supplement): 3-5.
- Clemens T. & Lammen C. 1995. Windkraftanlagen und Rastplätze von Küstenvögeln -ein Nutzungskonflikt. *Seevögel* 16: 34-38.
- Davidson N.V. & Rothwell P. 1993. Human disturbance to waterfowl on estuaries: conservation and coastal management implications of current knowledge. *Wader Study Group Bull.* 68 (Supplement): 97-105.
- Ens B. & Zwarts L. 1980. Wulpen op het wad van Moddergat. *Watervogels* 5: 108-120.

- Ens B.J., Wintermans G.J.M. & Smit C.J. 1993. Verspreiding van overwinterende wadvogels in de Nederlandse Waddenzee. *Limosa* 66: 137-144.
- Gerritsen G. & van Brederode N. 1981. De wulpenlaapplaats aan de IJsselmonding. *Watervogels* 6: 43-49.
- Kersten M. 1976. Over het voorkomen van de Wulp (*Numenius arquata*) op West-Ameland. *Watervogels* 1: 83-90.
- Klaassen O. 1998. Slapende Wulpen (*Numenius arquata*) onder de rook van Arnhem. *Vlerk* 15: 124-127.
- Koepff C. & Dietrich K. 1986. Störungen von Küstenvögeln durch Wasserfahrzeuge. *Vogelwarte* 33: 232-248.
- Koffijberg K., Blew J., Eskildsen K., Günther K., Koks B., Laursen K., Rasmussen L.M., Potel P. & Südbeck P. 2003. High tide roosts in the Wadden Sea. A review of bird distribution, protection regimes and potential sources of anthropogenic disturbance. *Wadden Sea Ecosystem* 16. CWSS/TMAG/JMMB, Wilhelmshaven.
- Leopold M.F., Smit C.J., Goedhart P.W., Van Roomen M., Van Winden E. & Van Turnhout C. 2004. Langjarige trends in aantallen wadvogels in relatie tot de kokkelvisserij en het gevoerde beleid in deze; eindverslag EVA II (Evaluatie schelpdiervisserij tweede fase) Deelproject C2. Alterra-rapport 954. Alterra, Wageningen.
- Oberbrodthage F. & Stock M. 1996. Raumnutzung und Rastplatzverhalten Grosser Brachvögel (*Numenius arquata* Linné, 1758) in der Husumer Bucht unter Berücksichtigung anthropogener Beeinflussung. *Seevögel* 17: 57-66.
- Piersma T. & Koolhaas A. 1997. Shorebirds, shellfish(eries) and sediments around Griend, western Wadden Sea, 1988-1996. Rapport 1997-7. NIOZ, Texel.
- Piersma T., Koolhaas A., Dekinga A., Beukema J.J., Dekker R. & Essink K. 2001. Long-term indirect effects of mechanical cockle-dredging on intertidal bivalve stocks in the Wadden Sea. *Journal of Applied Ecology* 38: 976-990.
- Schekkerman H., Meininger P.L. & Meire P.M. 1994. Changes in the waterbird populations of the Oosterschelde (SW Netherlands) as a result of large-scale coastal engineering works. *Hydrobiologia* 282/283: 509-524.
- Schothorst E. & Veenendaal D. 1999. Verstoring van vogels langs de Groninger Noordkust. *De Grauwe Gors* 27 (1): 7-13.
- Schreiber M. 2000. Windkraftanlagen als Störquellen für Gastvögel. *In: Winkelbrandt A., Bless R., Herbert M., Kröger K., Merck T., Netz-Gerten B., Schiller J., Schubert S. & Schweppe-Kraft B. (eds), Empfehlungen des Bundesamtes für Naturschutz zu naturschutzverträglichen Windkraftanlagen.* Bundesamt für Naturschutz, Bonn-Bad Godesberg.
- Spaans B., Bruinzeel L. & Smit C.J. 1996. Effecten van verstoring door mensen op wadvogels in de Waddenzee en de Oosterschelde. IBN-rapport 202. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.